

sobota, 18. 1. 2014, 9.00-16.00
Seminar za vodje otroških in mladinskih zborov

Dom prosvete v Tinjah

 vodi: dr. Inge Breznik (Maribor),
 Višja svetovalka Zavoda RS za šolstvo
 Prireditelj: Krščanska kulturna zveza

četrtek, 23. 1. 2014, 19.00
Podelitev Tischlerjeve nagrade

 Tischlerjeva dvorana v Celovcu
 Prireditelj: KKZ, NSKS

Občni zbor Krščanske kulturne zveze

Ohranjanje naše kulture je naloga vsakega posameznika

Krščanska kulturna zveza je 16. 12. 2013 imela svoj redni občni zbor, ki je v Tischlerjevi dvorani Slomškovega doma v Celovcu izvolil novi odbor organizacije. V njem je prišlo do merodajnih sprememb, saj je kar nekaj dolgoletnih odbornikov zapustilo odbor in njihovo mesto so zasedli novi. Za predsednika je bil izvoljen Janko Krištof, ki je v svojem nagovoru poudaril, da je vsak posameznik odgovoren za ohranjanje kulture in narodne zavesti in še posebej izpostavil družino kot ognjišče kulture in jezika. Vlogo osrednje organizacije vidi v povezovanju teh posameznikov oz. društev in v nadgradnji kulturnega dela pri društvih. Predstavil je zbranemu občinstvu novi, široko zasnovani odbor, kjer bodo posamezni odborniki v organizaciji prevzeli določena težišča in se posvetili izbranim temam.

Za novo tajnico je občni zbor izvolil Zalko Kelih-Olip, ki je izpostavila dejavnosti osrednje organizacije in navzočim predočila raznoliko in obširno delovanje, ki ga izvaja z društvi in za društva.

Micka Opetnik, ki se bo v odboru posvetila gledališki dejavnosti, je podčrtala dolgoletna prizadevanja KKZ na tem področju in opozorila na vrsto profesionalnih igralcev in režiserjev iz lastnih vrst narodne skupnosti, ki so prve korake na tem področju naredili prav v okviru domačih gledaliških in lutkovnih skupin, ki jih KKZ zelo načrtno podpira že več desetletij. Za pevsko dejavnost je Samo Wakounig sporočil podobno zamisel – neke vrste pevsko šolo, ki bi poleg že prakticiranih seminarjev za voditeljice otroških in mladinskih zborov, v sodelovanju z Glasbeno šolo, skrbela za dodat-

no kontinuirano možnost izobraževanja na pevskem in glasbenem področju. Marija Perne pa je poudarila potrebo po nadaljnem jezikovnem izobraževanju, ki naj bi bil jasen cilj kulturnih ustanov in društev, ter po splošnem izobraževanju, ki ga narekuje čas in se mu želi posvetiti tudi Krščanska kulturna zveza.

Novi predsednik Janko Krištof se je zahvalil vsem odhajajočim odbornikom za njihova prizadevanja v okviru KKZ in jih prosil, da še naprej po svojih močeh podpirajo delo novega odbora. Poudaril je tudi pomen in izrecno željo nadaljnega dobrega sodelovanja s SPZ in z nemško govorečimi sodeželani. Važnost pa polaga tudi na medsebojno povezovanje čez meje in opozoril je na to, da smo Slovenci na Koroškem del širšega slovenskega kulturnega prostora.

Občni zbor je bil tudi v znamenju 60-letnice Krščanske kulturne zveze, ki je

Prejemniki Janežičevih priznanj z novim predsednikom. Franc Polzer, Marija Inzko, Inge Pöcheim (na sliki manjka Mitja Gobec)

bila ustanovljena 30. decembra 1953 in je nastala iz kulturnega odseka pri Narodnem svetu koroških Slovencev. Častni predsednik Janko Zerzer je v svojem govoru izpostavil misel bivšega predsednika KKZ Lovra Kaslja, čigar 100-letnico rojstva smo letos obhajali, o pomenu družine kot posredovalki jezika. Na občnem zboru so prejeli Janežičeva priznanja za dolgoletno delo in prizadevanje na kulturnem področju Marija Inzko, Mitja Gobec, Franc Polzer in Inge Pöcheim.

(več na strani 3)

Vsem društvnikom, odbornikom, kulturnim ustvarjalcem, Slovincem doma in po svetu želimo vesele božične praznike in uspešno novo leto 2014!

SODELAVCI IN ODBORNIKI
 KRŠČANSKE KULTURNE ZVEZE in
 SNI URBAN JARNIK

Miha Vrbinc – 50-letnik

Nedavno je praznoval okroglo obletnico Miha Vrbinc, ravnatelj ZG in ZRG za Slovence v Celovcu. Navdušeni pedagog in izvrstni poznavalec ter ljubitelj slovenskega leposlovja je že dolga leta odbornik KKZ in s Slovensko gimnazijo sodeluje pri raznih projektih naše organizacije. Po občirni pregradnji šolskega posloplja mu želimo zadosti mirnih trenutkov, v katerih se bo lahko posvetil temu, kar mu je samemu najbolj pri srcu. Za življenjski jubilej mu izrekamo najboljše želje in čestitke!

Rihard Grilc – 50 let

50-letnica lutkarja Riharda Grilca oktobra tega leta je bila pravi praznik lutk. Slavljenca so čestitali lutkarji iz Žvabeka, Šmihela, Celovca in z Zilje, od povsod tam, kjer je s svojim delom navdušil staro in mlado in zapustil dobro vidne sledove svojega ustvarjanja. Krščanska kulturna zveza iskreno čestita in se zahvaljuje za dobro sodelovanje in vso podporo koroškim lutkarjem. Dragi Rihard, še na mnoga leta!

Stefan Schellander – dvorni svetnik

Ravnatelja Višje šole za gospodarske poklice v Št. Petru pri Št. Jakobu Štefana Schellandra je zvezni predsednik Heinz Fischer imenoval za dvornega svetnika. Dekret je zavzetemu šolniku v Celovcu izročil deželni glavar Peter Kaiser. Štefan Schellander že več let sodeluje v odboru KKZ, kjer trenutno izpolnjuje funkcijo preglednika računov, v Bilčovsu pa prepeva v MoPZ Bilka. Ob imenovanju iskreno čestitamo!

Hanzi Pogelschek – novi ravnatelj na DTAK

Od 1. decembra dalje ima Dvojezična zvezna trgovska akademija v Celovcu novega ravnatelja. Hanzi Pogelschek, ki je prej poučeval na Višji šoli za gospodarske poklice v Št. Petru, je nasledil bivšo ravnateljico Majo Amrusch-Hoja, ki se ji na tem mestu iskreno zahvaljujemo za dobro sodelovanje v pretekli dobi. Novemu ravnatelju čestitamo in mu želimo dober začetek na novi ustanovi ter da nam bo skupno uspelo nadaljevanje plodovitega medsebojnega sodelovanja.

Einspielerjeva nagrada Petru Handkeju

Peter Handke je prejel Einspielerjevo nagrado.

Peter Handke je letos prejel Einspielerjevo nagrado »kot zahvalo za njegovo zavzemanje za slovensko literaturo na Koroškem, ki je s tem pridobila ugled, ter za njegov pisateljski angažma za pravice slovenske narodne skupnosti na Koroškem«. Handke se slavnostne podelitve 6. novembra osebno ni udeležil, pač pa je po lastni želji prejel nagrado isti dan v manjšem krogu prijateljev in gostov v občinski hiši v Grebinju, kjer sta mu jo izročila častni predsednik KKZ Janko Zerzer in predsednik NSKS Zdravko Inzko. Slavnostni nagovor na proslavi v Tischlerjevi dvorani je imel Fabjan Hafner, dobri poznavalec Handkejeve literature. Prireditev je pevsko oplešala Vokalna skupina Lipa iz Velikovca.

Ob 200-letnici rojstva Andreja Einspielera, po katerem je nagrada poimenovana, so KKZ, NSKS, Mohorjeva družba v sodelovanju z Zvezobank in s SPD Kočna v Svečah obeležili spomin na »očeta koroških Slovencev« s spominsko ploščo na pročelju Zveze-Bank (blagoslovljena in odkrita 6. 11. 2013) in s spominsko mašo (Sveče) ter spominsko proslavo (Bistrica v Rožu) 16. 11. 2013. Na ta način so prireditelji želeli izkazati spoštovanje do velikega rojaka, ki se je pred dvema stoletjema rodil v Svečah in zapustil na Koroškem tako vidne in plodovite sadove – mdr. je bil soustanovitelj Mohorjeve družbe.

60 let Pevsko društvo Obirsko

Pevsko društvo Obirsko, ki letos praznuje 60-letnico, je ta jubilej obhajalo s slavnostnim koncertom 23. 11. 2013 v farni cerkvi na Obirskem skupaj s tamburaško skupino Tamika iz Železne Kaple in recitali Mari Smrtnik Dovjak. Mešani zbor ne oblikuje le sv. maše in cerkvene obrede, temveč prepeva tudi posvetne pesmi in nastopa ob domačih kulturnih prireditvah ter gostovanjih pri prijateljih blizu in daleč.

Pevci MePZ PD Obirsko

Zbor vodi Barbi Paulitsch, predsednik je Folti Paulič. Krščanska kulturna zveza ob okroglem jubileju iskreno čestita in želi obirskim slavčkom še mnogo veselja in uspeha pri pevskem ustvarjanju.

Občni zbor Krščanske kulturne zveze

Glejmo na svoja ognjišča

Na občnem zboru Krščanske kulturne zveze sem pripovedoval kratko zgodbo iz Rezije, v kateri je šlo za čuvanje ognja v starih časih in za ženo, ki je to nalogo prevzela za vso vas, a je nazadnje spoznala, da mora vsak posameznik znati čuvati ogenj in je tako v korist celi vasi. Podobno gledam na stanje pri nas koroških Slovencih: naše kulture in naše narodne zavesti ne morejo ohranjati nekateri zagnani izbranci, oz. posebno za to postavljene ustanove, temveč je naloga vsakega posameznika. Zavedajmo se naše odgovornosti za narodni obstoj in obnovimo našo vneto za delo na tem področju. Kot osrednja kulturna organizacija želimo med našimi ljudmi ohranjati in poživljati zavest, da naj svoj jezik in kulturo gojijo v družinah in domovih. Mi jim morda moremo pomagati pri priskrbi drv ali pri izbiri goriva, na ogenj pa morajo paziti sami.

Čeprav nočemo tarnati nad ugašanjem naših ognjišč, je vendarle treba pogledati resničnosti v obraz. Vendar, vsak ve, da se je ob slabem vremenu pač treba bolj primerno obleči, da te ne zazebe. Tako imamo tudi mi koroški Slovenci dovolj možnosti, da se ob neugodnem vremenu primerno oblečemo. Drugi nas občudujejo, kako živo je med nami kulturno življenje. Zavidajo nam našo iznajdljivost in

pestrost, ki zaznamuje naša društva in posameznike, ki v njih doraščajo in se razvijajo. Tudi tu vidim vlogo osrednje zveze kulturnih društev v spodbujanju in medsebojnem povezovanju, ki rodi bogate sadove.

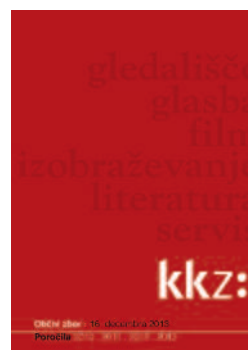
Ko sem privolil prevzeti predsedniško mesto Krščanske kulturne zveze, sem si obenem zamislil odbor, ki naj bi bil čim bolj široko zasnovan. Vsak odbornik naj bi prevzel kakšno težišče in si v naslednjih treh letih prizadeval vnašati to, kar je njemu, oz. njej najbolj pri srcu.

Krščanska kulturna zveza je ena izmed dveh osrednjih kulturnih organizacij. Ob zvesti skrbi za našo krščansko identiteto se želimo še naprej truditi za dobro ozračje in plodno sodelovanje s Slovensko prosvetno zvezo. Spoštljiv odnos do nas pričakujemo tudi od naših nemških sodeželanov in ga hočemo gojiti mi do njih. Od saharškega škofa, ki živi s peščico svojih vernikov med samimi muslimani, imam naslednjo misel: Mi kristjani skrbimo za to, da bodo oni lahko boljši muslimani, mi pa moremo v odnosu z njimi biti boljši kristjani. Drug drugega podpiramo v tem, kar je in mu pomagamo, da je to, kar je, še bolj. Tako more tudi med nami še bolj rasti zaupanje. V naših društvih in župnijah imamo kar nekaj primerov take notranje drže in v tem vidim kal nove kulture, ki naj bi še bolj zrasla med nami.

Krščanska kulturna zveza pa je tudi del širšega slovenskega kulturnega prostora. Tako se želimo tudi v prihodnje povezovati s Slovenci v Sloveniji, v ostalem zamejstvu in v zdomstvu. Povsod, kjer si prizadevajo za blagor našega naroda in skrbijo za pristne vrednote naših prednikov, bomo videli zaveznike in bomo pripravljene za medsebojno krepljenje. Vse to naj nam pomaga ohranjati naša ognjišča, ob katerih se ogrevamo in ki nam pomagajo, da smo boljši ljudje, boljši Slovenci in boljši kristjani.

Janko Krištof

Zbornik KKZ

Krščanska kulturna zveza je ob rednem občnem zboru, ki ga je izvedla 16. 12. 2013, izdala obširen zbornik z zapisi o dejavnosti organizacije ter vanjo vključenih društev v letih

2010 do 2013. Zbornik je zanimiv dokument kulturnega ustvarjanja koroških Slovencev in na strnjen način prikazuje raznoliko dejavnost slovenskih kulturnih društev na Koroškem. Pri Krščanski kulturni zvezi je brezplačno na voljo za vsakogar, ki ga zanima kulturno življenje na Koroškem.

Zgoščenke narečnih pripovedk

Še enkrat opozarjamo na tri zgoščenke, ki so izšle v okviru pobude Slovensčina v družini v sodelovanju s posameznimi kulturnimi društvi. Zgoščenke na izvrsten način predstavljajo koroška slovenska narečja z Zilje, iz Roža in iz Podjune in so pripravljene na zelo prikuopen način. Na njih najdete slovenske ljudske pesmi – deloma v sodobni priredbi – in izbrane pripovedke in pravljice, ki jih pripovedujejo domačini v izvornem krajevnem narečju. Zgoščenke so na voljo pri društvenikih (SPD Zila, SPD Rož, KPD Drava) in na KKZ. Cena zgoščenke je 12 evrov, pri KKZ dobite vse tri v setu za 30 evrov.

NOVI ODBOR KRŠČANSKE KULTURNE ZVEZE

- Predsednik:** mag. Janko Krištof
Podpredsednika: mag. Marija Perne, izobraževanje, literatura
 dr. Zdravko Inzko, mednarodni stiki, povezava z NSKS
Tajnica: Zalka Kelih-Olip
Nam. tajnice: Martin Kuchling
Blagajničarka: Heidi Maurer-Santner
Namestnica blag.: mag. Monika Novak-Sabotnik

Nadaljnji odborniki:

- dr. Miha Vrbinc, izobraževanje, literatura
 Micka Opetnik, gledališče
 Lojz Kerbitz, gledališče
 dr. Samo Wakounig, glasba, pevska kultura
 Krista Koren Hafner, glasba, pevska kultura
 Krista Krušič, glasba, pevska kultura
 Milena Čik-Pipp, Zilja
 mag. Martina Piko-Rustia, SNI Urban Jarnik
 Katja Lesjak, mladina
 Mirijam Kušej, mladina
Preglednika računov: mag. Štefan Schellander
 Joško Wrolich

30 let kulturne izmenjave med Primorsko in Koroško

16. Primorski dnevi na Koroškem – od 21. oktobra do 2. novembra 2013

Letošnji Primorski dnevi so bili jubilejni in pomenijo 30 let kulturne izmenjave med Primorsko in Koroško. Dnevi so bili izredno bogati – zvrstilo se je devet prireditev. Začeli so se z odprtjem razstave Ivana Žerjala v ponedeljek, 21. oktobra 2013, v prostorih Zveze Bank v Celovcu. Umetnika je predstavila Rudica Požar, za glasbeni okvir je poskrbel Joahim Nanut. V torek, 22. oktobra, je bila v Tischlerjevi dvorani v Celovcu okrogla miza političnih predstavnikov iz Koroške in Primorske na temo »Zastopanost manjšin v javnopравниh telesih in manjšinska politika«. Pri okrogli mizi so sodelovali Angelika Mlinar (poslanica v državni zbor), Vladimir Smrtnik (predsednik Enotne liste), Igor Gabrovec iz Nabrežine (Ssk Trst, deželni svetnik FJK in podpredsednik deželnega sveta FJK) in Damjan Terpin iz Devina (deželni tajnik Slovenske skupnosti). Okroglo mizo je vodil podpredsednik NSKS Nanti Olip.

V sredo, 23. oktobra, je David Bandelj bral (ob 9. uri) na Višji šoli v Št. Petru pri Št. Jakobu, ob 11. uri pa je bila v Tischlerjevi dvorani v Celovcu predstavitev publikacij iz Trsta, Gorice in Rezije. Letos smo prvič v spored vključili tudi Rezijo. Po snemanju na slovenskem oddelku ORF za oddajo »Lepa ura« so se gostje iz Gorice, Trsta in Rezije še podali na kratek izlet na Kostanje, kjer so si ogledali etnološki muzej v Drabosnjakovem domu.

Lutkovna predstava Štirje fantje muzikantje

V četrtek, 24. oktobra, je za otroke celovških ljudskih šol in otroških vrtcev nastopila skupina »O'Klapa« iz Gorice z lutkovno predstavo »Štirje fantje muzikantje«.

V petek, 25. oktobra, je bila v Stari pošti na Ziljski Bistrici predstava »Heidi«, ki so si jo ogledali otroci ljudskih šol z Vrat, s Čajne, iz Straje vasi in Št. Jurija. Prvič smo letos gledališko predstavo za otroke ponudili na Ziljo, kjer so jo sprejeli šole oz. k dvojezičnemu pouku prijavljeni otroci z veseljem.

Moški pevski zbor iz Štavra pri Gorici je v soboto, 26. oktobra, v Dobrli vasi sooblikoval koncert »Dober večer, sosed«, kar je bilo prvič – poleg nemško govorečega sosedu v deželi je nastopil tudi sosed iz Primorske.

Primorski dnevi so se nadaljevali v nedeljo, 27. oktobra, dopoldne, s sv. mašo, ki jo je oblikoval in po maši še zapel nekaj pesmi cerkveni pevski zbor sv. Jerneje.

z Opčin pri Trstu pod vodstvom Janka Bana in ob orgelski spremljavi Vinka Škerlavaja.

Dan kasneje, v ponedeljek, 28. oktobra, je bilo na sporedu tradicionalno srečanje Glasbenih šol – Slovenskega centra za glasbeno vzgojo Emil Komel iz Gorice, Glasbene matice Trst (tudi od podružnice Tomaža Holmarja v Kanalski dolini) in slovenske Glasbene šole na Koroškem –, ki je bilo tokrat v Tischlerjevi dvorani v Celovcu. Ta srečanja glas-

benih šol so neprekinjena od leta 1978 naprej.

Primorski dnevi so se zaključili z gledališko predstavo – komedijo absurda – »Umor v vili Roung«, s katero je dramska družina F. B. Sedej iz Števerjana nastopila v farnem domu v Selah. Predstava je bila na 52. Linhartovem srečanju izbrana za najboljšo slovensko amatersko predstavo in navdušila tudi gledalce v Selah in vse, ki si prišli od blizu in daleč.

Primorski dnevi 2013 so bili zelo zanimivi, pestri in informativni. Na Koroškem je nastopilo okoli 70 oseb v različnih vlogah – kot razstavljalci, avtorji, politični in kulturni funkcionarji, lutkarji, gledališki igralci in pevci ter spremljevalci. Naslednje leto pa bodo na vrsti koroški kulturni ustvarjalci, ki bodo svojo dejavnost predstavili Primorcem.

Domača in umetnostna obrt

Domača umetnostna obrt predstavlja pomembno kulturno dediščino, saj nas sooča z včasih že pozabljenimi rokodelskimi veščinami in znanji, ki na posodobljen način lahko prevzamejo novo funkcijo in nov pristop k staremu izročilu. V čezmejnem razstavljalnem centru v prostorih KKZ in SNIUJ v Ce-

lovcu si trenutno lahko ogledate aktualno razstavo v okviru čezmejnega projekta Domača in umetnostna obrt-Kunsthandwerk, ki jo oblikujejo štirje rokodelci oz. umetniki: Melina Reichmann (Šmihel nad Pliberkom), Samo Gašperšič (Ljubljana) Richard Bošič (Blato) in Karl Micheu (Nonča vas/Celovec). Razstava

vsebuje nakit, otroške igrače iz lesa ter lesoreze in bo na ogled v naslednjih mesecih. Deloma so izstavljeni objekti tudi na prodaj in jih je mogoče kupiti direktno pri Krščanski kulturni zvezi.

Richard Bošič – nakit

Samo Gašperšič – lesene igrače

Melina Reichmann – omreženi kamni

Iskrica

Nad dvajset filmov so 22. 10. 2013 v celovski kinodvorani Cinecity predstavili na letošnjem Festivalu koroškega kratkega filma ISKRICA. Miha Dolinšek je okrog sebe zbral 130 mladih, ki so ustvarili kratke filme o temah, ki jih zanimajo, s katerimi živijo in odraščajo. Tretji festival te vrste je spet pokazal vrsto zanimivih perspektiv in gledanj mladih ustvarjalcev in jim nudil profesionalno pomoč pri razvijanju in uresničevanju svojih idej. Pisanost festivala je programatična, saj se mladi lotevajo filmskega ustvarjanja z zelo različnimi, individualnimi pristopi. Sami pišejo scenarije in jih ob strokovni pomoči spravijo na platno. Zastopani so bili vsi filmski žanri, žirija in publika pa sta nato izbrali najboljši film, režijo, scenarij, igralce, ...

Več informacij o festivalu najdete na spletu www.iskrica.tv.

Iskrica 2013

Cecilijanka v Gorici

23. novembra je v Gorici potekal prvi del pevske revije Cecilijanka, na kateri redno sodelujejo tudi zbori in pevske skupine iz Koroške. Letos je nastopila na koncertu Vokalna skupina Lipa iz Velikovca pod vodstvom Dominika Hudl. Cecilijanka redno skrbi za dodatno povezavo med Koroško in Primorsko, podobno, kot vabimo vsako leto primorski zbor na osrednji koncert Koroška poje, tako nas tudi v Gorico vabijo vsako leto ob prazniku zavetnice cerkvenega petja. Naši zbori to vabilo radi sprejmejo in se tako tudi aktivno vključujejo v poživitev skupnega kulturnega prostora.

Slovenski gledališki praznik v Celovcu

Na povabilo KKZ je na slovenskem gledališkem prazniku 8. decembra v Mestnem gledališču Celovec gostoval Špas teater iz Mengša. Pri igralsko dovršeni predstavi 39 STOPNIC po Alfredu Hitchcocku v režiji Jaša Jamnika je bilo obilo smeha, obenem pa občudovanja za mojstrsko spretnost igralcev in duhovite scenske in kostumske rešitve.

V hitri in pestri predstavi po znanem Hitchcockovem trilerju so igralci sami poskrbeli za številne scenske spremembe, v eni vlogi pa je ostal samo glavni protagonist Richard Hannay (Primož Ekart). Vse druge vloge – bilo jih je še 138! – so odigrali Nataša Tič-Ralijan, Uroš Smolej in Gojmir Lešnjak Gojc. S precizno spretnostjo, z za komiko potrebnim timingom in iznajdljivimi kostumskimi menjavami so se mojstrsko levili iz vloge v vlogo. Gledalci so predstavo nagradili z dolgim in bučnim aplavzom.

Poleg osrednje gledališke predstave KKZ v Celovcu se je tudi po regionalnih odrih veliko dogajalo: pregled letošnje gledališke sezone bomo objavili v naslednji izdaji biltena.

39 stopnic – Gledališki praznik 2013

Narečja v zamejstvu

Jezikovni asimilaciji so zlasti podvrženi narečja, ki jih opuščajo kot jezik komunikacije v družinah in na vasi. Na jezikovno mešanih območjih slovenskega obrobja ta proces poteka pospešeno, v času vse večje globalizacije pa se dotika tudi slovenskega središča. S spreminjenim načinom življenja je narečje izgubilo velik del dragocenega besedišča, ki je bilo nekoč del vsakdanjega in prazničnega življenja – v veliki meri ta jezikovni zaklad, poleg dialektologov, ohranjamo prav etnologi. Narečje je interdisciplinarno raziskovalno polje, v katerega vnašamo svoje izkušnje strokovnjaki več strok. V zamejstvu pa je vprašanje ohranjanja narečja tudi vprašanje ohranjanja živega slovenskega jezika in vprašanje ohranjanja slovenske identitete (v družinah, na vasi), kar je vitalnega pomena za manjšinske skupnosti.

V *Glasniku Slovenskega etnološkega Glasnika* smo v rubriki Slovenci zunaj meja RS želeli predstaviti aktualno situacijo narečij v zamejstvu in odgovoriti na vprašanja o vrednotenju narečij v posameznih krajih, o tem, kako narečje uporablja starejša, srednja in predvsem mlajša generacija, o pobudah za ohranjanje in razvoj narečij, o tem, kaj so k ohranjanju in razvoju narečij pripomogle etnološke pobude in raziskave. Na izhodiščna vprašanja smo prejeli krajše prispevke, ki podajajo ne le aktualno stanje razvoja narečij, temveč tudi različno gledanje na narečja, različne pobude za njihovo ohranjanje, različno dokumentiranje narečij in različen odnos do narečij. Prispevki nudijo zanimiv vpogled v zamejske stvarnosti.

O narečjih v zamejstvu so v *Glasniku* pisali:

Tjaša Jakop: Zamejska narečja v Slovenskem lingvističnem atlasu

Štefka Vavti: Mladi na dvojezičnem avstrijskem Koroškem

Martina Piko-Rustia: Narečja med dokumentiranjem in živim govorom na primeru Koroške in Primorske

Susanne Weitlaner: »V Celju imajo čist drug jezik ...«: Pogledi na slovenščino na avstrijskem Štajerskem

Marija Kozar-Mukič: Pobuda za ohranjanje porabskega narečja v projektu »Doživetje prostora«

Marko Smole: Ohranjanje in predstavitve lokalnih govorov na čezmejnem območju v dolini Zgornje Kolpe in Čabranke

Luigia Negro: Rezijansko narečje

Nataša Gliha Komac: Slovenski govor v Kanalski dolini

(*Glasnik je dostopen v knjižnici KKZ.*)

Nova razstava v rokodelskem centru Duo-Kunsthandwerk, Karl Micheu – lesorez

S koledniškimi pesmimi v srečno novo leto 2014

Leta 1999 je pokojni zbiratelj ljudskih pesmi Lajko Milisavljevič na zgoščenki »Eno pesem hočmo peti« predstavil koledniške pesmi koroških Slovencev.

Med novoletnimi kolednicami je tudi kolednica, ki jo pojejo na Radišah. V spremnem besedilu k zgoščenki je Lajko Milisavljevič zapisal, da domačini ne vedo, kdaj in kako je kolednica nastala, zanesljivo pa jo pojejo že več kot sto let. Da je pesem stara nad sto let, dokazuje Tinjska rokopisna pesmarica iz leta 1839, v kateri je zapisana Bienahtna pesem (Božična pesem), katere prva kitica je besedilo do danes znane radiške kolednice.

*Žalost prevõlika
Od Marie Dõvice
Kader ona pogleda
Nje lube dietice
Še tu cõv nedovžne
Le stare osem dni
More že trpõti
Noj prõliti svojo kri.*

(Tinjska rokopisna pesmarica, 1839)

*Je žavost prevelika
Marije Device,
se njej v srce smil
nje lubo detece.
Je celo še nedovžno,
star' šele os m dni,
pa mora že trpet,
prelit svojo kri.*

(Radiška kolednica, posn. L. Milisavljevič)

Zgoščenka stane 15 evrov in jo lahko kupite pri KKZ.

100-letnica rojstva p. Bertranda Kotnika

Pater Bertrand Kotnik se je rodil 12. decembra 1913 v Rožeku. Po gimnaziji je študiral teologijo na Južnem Tirolskem. Kot frančiškan je kaplanoval v Št. Jakobu v Rožu in bil poklican leta 1950 v Ameriko, kjer je poleg dušnega pastirstva raziskal življenje in delovanje slovenskega misionarja Friderika Baraga ter jezike in kulture raznih indijanskih plemen. Napisal je prvi jezikovni učbenik plemena Očipve. Leta 1975 se je vrnil na Koroško in so poglobil v raziskovanje hišnih imen Koroške. V seriji Zgodovina hiš južne Koroške je izšlo petnajst dvojezičnih knjig. Zapustil je tudi seznam narečnih besed iz Roža, na osnovi katerega nečak Franc Kattinig pripravlja narečni slovar. Franc Kattinig je inštitutu dal obsežno zapuščino Kotnikovih arhivskih zapisov, ki je osnovno urejena in jo koristijo številni posamezniki in ustanove. P. Bertrand Kotnik je umrl 2. 2. 2009.

Maria Mlečnik-Olinovetz –
Poslikana krogla
(Foto: Tomo Weiss)

»Treba se je razvijati naprej...«

Miha Krištof je eden izmed profesionalno izobraženih igralcev, ki izhajajo iz domače gledališke kulture. Sprva se je poglubil v študij prava, potem se je odločil za študij na Akademiji za gledališče, radio, film in televizijo v Ljubljani. Sedaj dela kot profesionalni igralec v Celovcu, Ljubljani in na Dunaju, kot dolgoletni režiser gledališke skupine iz Sel se udeležuje tudi na domačih gledaliških tleh.

V režiji Bernarde Gašperčič je Miha Krištof kot petnajstletnik prvič stal na odru z domačo gledališko skupino iz Bilčovsa. Njegov talent je že v mladih letih odkrila tudi režiserka VeroNika Sommeregger, ki mu je položila na srce študij na AGRFT. Pogovarjal se je o svoji poklicni poti, delu s skupino iz Sel ter pomenu narečja pri ustvarjanju jezikovne zavesti.

V Ljubljani si se osredotočil na izobrazbo dramskega igralca. Tam se je odprl cel drugi svet, v katerem si prišel v stik z najuglednejšimi igralci, režiserji...

Zelo sem bil vesel, da so me sprejeli na AGRFT, ker je to zelo dobra šola. Tam se res lahko učiš od najboljših v svoji stroki. Poleg tega je to časovno zelo intenziven študij, ki zaseda celotno življenje.

AGRFT si zaključil leta 2008, že med

študijem si mdr. delal z velikimi gledališkimi ustvarjalci iz (jugo)slovanskega območja, npr. Draganom Živadinovom ali Edvinom Liveričem, kako je šlo naprej?

Že med pisanjem diplomske naloge leta 2007 sem začel [kot igralec] delati tudi na Dunaju in na Koroškem ... Časi so, ko se kopičijo trije, štirje projekti naenkrat, potem pa pride spet daljša perioda, ko ne delaš. Na začetku me je to že vznemirjalo, a po nekaj letih sem dognal, da čas za projekte vedno pride, zato sem zadovoljen. Sem pa na neki točki, kjer čutim, da je čas za naslednji korak ... treba se je razvijati naprej, in vleče me na neko gledališko hišo.

Za seboj imaš pestro leto, sodeloval si pri sedmih različnih projektih kot dramski in filmski igralec in kot režiser. Katera smer te najbolj zanima?

Igralsko delo, bodisi v gledališču bodisi pri filmu, je moja glavna smer. Letos sem prvič sodeloval kot glavni igralec pri celovečernem filmu ... Trenutno čakam na premiero filma [Die Wälder sind noch grün, Art deluxe in Perfo, režija: Marko Naberšnik], ki se sooča z osamljenostjo in s počasnim umiranjem enega samega vojaka med prvo svetovno vojno na soški fronti, film bo predstavljen februarja 2014.

V Selah je v tvoji režiji letos nastal šesti skupni projekt, predstava Hamlet pa je verjetno najboljša in najbolj zahtevna predstava, ki si jo z igralci uprizoril. Kakšen je tvoj režijski pristop in kako ocenjuješ igralski razvoj skupine iz Sel?

Pomembno je, da igralci vedo, v kateri situaciji so, da vedo, kako govorijo in kako je treba reagirati. Iz tega se potem razvija cela predstava. Koncept za predstavo nastaja ob skupnem branju teksta, ko vidim, kaj igralci ponujajo.

Glede igralcev v Selah mislim, da so vsi zelo napredovali v zadnjih letih. Na začetku smo se zelo trudili s slovenščino ... Sedaj pri Hamletu se sploh nismo več veliko ukvarjali z jezikom ... Seveda smo se globlje spoprijemali s pomenom, ker je verz le neka vzvišena verzija jezika. Psihologija Hamleta ... je bila izziv za igralce. Da so se s tem tako uspešno spopadali in bili zmožni na odru projicirati zapletene motive in pristne emocije, kaže, kako zelo, zelo so se stopnjevali.

Če pogledamo širšo Koroško, kako ocenjuješ gledališko kulturo med koroškimi Slovenci?

V zadnjih letih se je razvilo ogromno otroških in mladinskih gledaliških skupin, kar je zelo razveseljivo. Želel si bi, da bi bilo že od zelo mladih nog igralcem predočeno več na umetniški ravni ... Včasih se mi zdi, da mlade igralce (na jezikovni ravni) nekoliko preobremenjujejo. Zakaj ne bi otroci npr. smeli uporabljati narečja? Ne nazadnje bi sodelovali z večjim veseljem in bi mogoče tudi več odnesli od tega, kot pa da se na vso silo trudijo, da povejo nekaj v zborni slovenščini. Zavest in ljubezen do jezika se lahko krepi s tem, da tudi narečja dobijo svoj prostor v javnosti.

Neskrajšani pogovor najdete na www.kkz.at.

Lutkovni festival CIKL CAKL

Z mednarodnim lutkovnim festivalom Cikel Cakl je KPD Šmihel tudi letos spet nudilo pregled sodobnega profesionalnega lutkovnega ustvarjanja. Edinstveni festival na Koroškem je potekal od 16. do 20. oktobra, sodelovali so ustvarjalci iz sedmih evropskih držav. Krščanska kulturna zveza podpira festival s finančno in z organizacijsko pomočjo.

Že tretjič je šmihelsko društvo sodelovalo z otroki ene izmed bližnjih šol. Ni torej slučaj, da gledališče in lutkarstvo v okolici uživata precejšen ugled že med mladimi. Naslednje leto se bo sodelovanje z najmlajšimi nadaljevalo, načrtujejo še nekaj posebnosti – sedaj le toliko: naslednji Cikel Cakl utegne biti še bolj pester od letošnjega!

Lutkovna predstava Vitez Bajaja (Slovaška)

termini:

- ▶▶▶▶ **š Stefanovo,**
četrtek, 26. 12. 2013, 15.00
Gledališki abonma Sele
Bolje tič v roki kot tat na strehi
(Matjaž Župančič)
farni dom Sele
Nastopa gledališka skupina KPD
Planina,
Prireditelj: KPD Planina
- ▶▶▶▶ **š Stefanovo,**
četrtek, 26. 12. 2013, 20.00
Športni ples
farni dom Sele
Prireditelj: DSG Sele-Zell
- ▶▶▶▶ **sobota, 28. 12. 2013, 19.00**
Prezentacija dokumentarnega
filma Sence sramote /
Schatten der Scham
v Šišo v Zahomcu
Prireditelj: SPD Zila
- ▶▶▶▶ **nedelja, 29. 12. 2013, 11.00, 18.00**
Lutkovna predstava Kekec
(premiera in ponovitev)
farna dvorana Šmihel
Nastopa lutkovna skupina
KPD Šmihel
Prireditelj: KPD Šmihel
- ▶▶▶▶ **petek, 3. 1. 2014, 20.00**
62. Slovenski ples
Casineum Vrba
Prireditelj: SPZ
- ▶▶▶▶ **sobota, 4. 1. 2014, 9.00**
Novoletno srečanje –
Osvobodjeni in svobodni
Katoliški dom prosvete v Tinjah
Prireditelja: Katoliška akcija,
Sodalitas Tinje
- ▶▶▶▶ **sobota, 4. 1. 2014**
Tekma hokejskih legend
KAC : VSV
drsališče v Šajdi
Prireditelj: DSG Sele-Zell
- ▶▶▶▶ **sobota, 4. 1. 2014, 19.30**
Gledališka predstava »Hamlet«
farna dvorana Šmihel
Nastopa Gledališka skupina
KPD Planina
Prireditelj: KPD Šmihel

- ▶▶▶▶ **nedelja, 5. 1. 2014, 14.30**
Novoletni koncert –
namenjen 100-letnici društva
Kulturni dom Danica,
Šentprimož
Prireditelj: SPD Danica
- ▶▶▶▶ **sobota, 11. 1. 2014**
Podjanski ples
gostilna Šoštar
Prireditelj: SKD Globasnica
- ▶▶▶▶ **četrtek, 16. 1. 2014**
Noč višjih šol / Nacht der HLW's
Št. Peter
Prireditelj: Višja šola za
gospodarske poklice
- ▶▶▶▶ **sobota, 18. 1. 2014**
9.00 – 16.00
Seminar za vodje otroških in
mladinskih zborov
Katoliški dom prosvete v Tinjah
- ▶▶▶▶ **nedelja, 19. 1. 2014**
Deželni pokal Fischer / Kelag
v teku na smučeh
tekaška proga Sele-Cerkev
Prireditelj: DSG Sele-Zell
- ▶▶▶▶ **četrtek, 23. 1. 2014, 19.00**
Podelitev Tischlerjeve nagrade
Tischlerjeva dvorana v Celovcu
Prireditelja: KKZ, NSKS
- ▶▶▶▶ **petek, 24. 1. 2014**
Etnološka prireditev
Hiša kulture v Žvabeku
Prireditelj: KPD Drava
- ▶▶▶▶ **sobota, 25. 01. 2014, 19.30**
gledališka predstava Moj ata,
socialistični kulak
farni dom Sele, predstava
v okviru GAS SELE
Nastopa Šentjakobsko gledališče
Ljubljana
Prireditelj: KPD Planina
- ▶▶▶▶ **nedelja, 26. 1. 2014**
Sv. maša z MePZ J. P. Gallus
fara sv. Cirila in Metoda
v Celovcu
Prireditelj: MePZ J. P. Gallus

- ▶▶▶▶ **ponedeljek, 27. 1. 2014**
Skupni koncert Glasbene šole
Jesenice in
Glasbene šole na Koroškem
ljudska šola Bilčovs
Prireditelj: Slovenska Glasbena šola
na Koroškem
- ▶▶▶▶ **petek, 31. 1. 2014**
Redni občni zbor
farni dom Sele
Prireditelj: DSG Sele-Zell
- ▶▶▶▶ **petek, 31. 1. 2014**
Polletni koncert Glasbene šole –
oddelek Šmihel
farna dvorana Šmihel
Prireditelj: KPD Šmihel

četrtek, 6. 2. 2014

Prireditev ob slovenskem kulturnem prazniku

Dom glasbe v Celovcu
Prireditelji: KKZ, SPZ, DSPA,
Generalni konzulat RS

nedelja, 9. marec 2014, 14.30

*Koroška
poje*

Dom glasbe v Celovcu

Srečanje mladinskih zborov

nedelja, 27. 4. 2014, 14.30

Ziljska Bistrica/Zahomec
Soprireditelj: SPD Zila

nedelja, 18. 5. 2014, 14.30

LŠ Suha
Soprireditelj: KPD Drava

KRŠČANSKA KULTURNA ZVEZA
Viktringer Ring 26/III 9020 Celovec
Tel. (0043) (0)463/51 62 43, faks 50 23 79
e-mail: office@kkz.at, splet: www.kkz.at

Zalka Kelih-Olip	-11	kelih@kkz.at
Martin Kuchling	-12	kuchling@kkz.at
Mateja Kert	-13	mateja.kert@kkz.at
Irena Preinig	-15	preinig@kkz.at
Sabina Anderwald	-21	anderwald@kkz.at

Slike: Vincenc Gotthardt, KPD Drava, Mladi rod, Hanzl Pogelschek, PD Obirsko, skupina O'klapa, Novice, Špas teater, Miha Krištof, Teatro Neline, ZSKP, KKZ prispevki: Mateja Kert, Janko Krištof, Martin Kuchling, Martina Piko-Rustia, Zalka Kelih-Olip